

Information about the authors:

Iurii Georgiievskiy, (Ukraine, Kharkiv)

Doctor of Law, Professor, Professor at the Department
of Administrative Law, Yaroslav Mudryi National Law University
77, Pushkinska St, Kharkiv, 61024, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8014-7827

Olena Linnyk, (Germany, Giessen)

Dr. habil., Privatdozent at the Department of Physics, Mathematics,
Informatics and Geography,
University of Giessen (JLU)
Germany, Giessen 23, Ludwigstrasse, Giessen, 35390, Germany
ORCID: 0000-0002-6832-172X

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-5>

«ЦИФРОВА ДЕРЖАВА» В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ТРЕНДИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Ігнатченко І. Г.

ВСТУП

Сучасний розвиток Української держави є нерозривно пов'язаним з активним реформуванням країни у багатьох сферах суспільного життя, зокрема, політичній, соціально-економічній, культурній тощо. Цим пояснюється значення практичної реалізації принципів належного урядування як одного з ключових чинників конкурентоспроможності держави та перспективного напрямку її європейської та світової інтеграції. Останнє відповідає положенням ст. 3 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, де зазначено, що верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності визнаються спільними цінностями та головними принципами для посилення відносин між Сторонами [1].

Удосконалення системи публічного адміністрування в Україні здійснюється з урахуванням Європейських стандартів належного адміністрування, розроблених Програмою [2], а також Програмою підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA) та викладених у документі «Принципи публічного адміністрування» [3].

Сутність та існування «цифрової держави» багато в чому кореспондується з «цифровими правами людини та громадянина» а також правом на «належне (добре) державне управління» (франц. «bonne gouvernance», англ. «good governance», іспан. «buen gobierno»), передбачене, зокрема, Хартією основних прав ЄС від 7 грудня 2000 року [4], яка набула значення конституційного Білля прав людини і громадянина цього наднаціонального утворення і з набранням чинності Лісабонським договором 1 грудня 2009 р. [5] набула юридичної сили одного з установчих договорів ЄС [6, с. 24–25].

Статтею 41 цієї Хартії закріплено «Право на якісне (добре) державне управління», яке означає, що: (1) Кожна людина має право на розгляд своєї справи неупереджено, справедливо та у відповідні терміни установами, органами, офісами та агентствами Європейського Союзу; (2) Це право включає: (а) право кожної особи бути вислуханою до того, як будуть вжиті будь-які індивідуальні заходи, які могли б вплинути на неї чи на нього; (б) право кожної особи на доступ до її файлів із дотриманням законних інтересів конфіденційності та професійної та ділової таємниці; (с) адміністрація має зобов'язання вмотивовувати свої рішення; (3) Кожна людина має право отримувати від Європейського Союзу будь-які збитки, завдані їй установами або її службовцями під час виконання своїх обов'язків відповідно до принципів, загальних для законодавства держав-членів [4].

У світлі прогресивних ідей вищезгаданих документів було розроблено Стратегію реформування державного управління України на 2022–2025 роки (далі – Стратегія), метою якої є побудова в Україні спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та досвіду [7]. Це відповідає сучасному стану державного управління, реформування якого, насамперед передбачає підвищення ефективності надання адміністративних та інших публічних послуг.

Проблемам електронного урядування, цифрової трансформації публічного адміністрування в Україні, цифровізації (диджиталізації) адміністративних та публічних послуг останнім часом присвячували свої наукові розвідки такі вітчизняні вчені як-от: Гречко А.,

Булгакова О., Костенко О., Клепець Е, Ключевський В., Лихоступ С., Лопушинський І., Лученко Д., Матвейчук Л., Мелашенко А., Момотюк О., Мороз А., Набока С., Сидоренко Н. Соловійова В., Соловійова О., Таран С., Тищенко І., Фоміна О. та інші. Ці вчені: (1) показували електронні довірчі послуги як основу бізнес-довіри; (2) досліджували електронний підпис та електронні довірчі послуги в законодавстві США; (4) розглядали інформаційне суспільство, електронне урядування та державні електронні послуги та «цифрові робочі місця» державних службовців як вагому складову електронного урядування в Україні, «цифровізацію» як основу державного управління на шляху трансформації та реформування українського суспільства); (5) досліджували механізми забезпечення документообігу органів місцевого самоврядування); (6) вивчали «оцифрування» («диджиталізацію») механізму оцінювання ефективності управлінських рішень як дієвий засіб публічного управління); (7) аналізували зарубіжний досвід країн Європи, зокрема Латвії і Естонії, які вважаються найбільш розвинутими у дослідженому напрямку тощо.

До того ж в Україні наразі прийнято Закон «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» [8] та інші нормативні акти, які регулюють суспільні відносини у царині цифровізації публічного адміністрування та побудови сервісної цифрової держави в Україні.

Тому метою даної роботи є на підставі досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених визначити ознаки та складові сучасного розуміння поняття «цифрова держава», що відображає процеси цифрової трансформації у діяльності публічного адміністрування, та охарактеризувати деякі стратегічні тренди диджиталізації державного управління, адміністративних і публічних послуг в Україні.

Термін «цифрова держава» є досить новим, дискусійним, неоднозначним для юридичної науки, поточного і перспективного законодавства, внаслідок чого він ще не набув усталеного та загальновизнаного тлумачення. У зв'язку з цим виникає питання, чи саме по себе переведення публічних послуг у цифрову форму або запровадження інших окремих форм диджиталізації у публічне адміністрування зробить нашу державу автоматично «сервісною» та «цифровою» у повному сенсі, як ми того прагнемо?

В адміністративному праві і практиці публічного адміністрування наразі одними із істотних елементів сучасної людиноцентриської (сервісної) моделі публічного управління прийнято вважати поняття

«цифрова держава» та «електронне (цифрове) урядування (уряд) (далі – англ. e-Government)». Звичайно, ці поняття відображають сутність суспільних зав'язків як усередині системи публічного адміністрування, так і у взаємовідносинах суб'єктів, уповноважених здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення тих чи інших питань. В умовах цифровізації суспільства назріла необхідність виходу новий рівень взаємодії державних структур та органів місцевого самоврядування з громадянами та бізнесом засобом переведення останньої в інтерактивний цифровий, дистанційний режим, завдяки якому можливо суттєво зменшити часові витрати, матеріальні та адміністративні ресурси під час виконання функцій публічної адміністрації. Мова йде про надання адміністративних послуг, здійснення інспекційної (контрольної, наглядової) діяльності, вирішення інших справ, як за зверненням приватної особи, так і за власною ініціативою адміністративного органу.

Проте у зазначеному контексті словосполучення «цифрова держава» не можна розуміти буквально, бо всі означені процеси відбуваються в межах соціального управління, тобто між людьми (суб'єктами), які або наділені владними повноваженнями або не мають таких. Слід погодитися з Л. Пірсом, що це не просто суспільне благо, яке забезпечує ще один канал зв'язку між урядами та їхніми виборцями, це можливість використовувати нові технології, щоб уможливити трансформацію системи державного управління до оптимальної моделі, яка найбільше відповідає реаліям та очікуванням 21 століття. Щоб отримати цю трансформацію, слід застосувати метод управління, який зменшує ризики та сприяє реалізації переваг [9, р. 136]. Саме в такому підході і слід знаходити інтерпретації та проектні гіпотези щодо досліджуваного поняття. В такому випадку «цифрову державу» можна розглядати в декількох інтерпретаційних проєкціях (підходах), розкриваючи багатогранність цього явища.

По-перше, цифрова держава як «екосистема» інтерактивних державних цифрових суперсервісів «єдиного кліка», «єдиного вікна». У рамках цієї моделі акцент сфокусовано на основних проблемах надання адміністративних та публічних послуг, а саме їх максимальній доступності, швидкості та якості. Активно розвивається мережа центрів надання адміністративних послуг та запроваджується надання електронних публічних послуг. Значна кількість послуг доступна в електронній формі, зокрема,

«є-Малаятко». У рамках реформи створено Єдиний державний веб-портал електронних послуг («Дія»), а також систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта», проте не в повному обсязі забезпечено обмін інформацією між публічними електронними реєстрами з використанням зазначеної системи [7].

По-друге, цифрова держава як організаційно-технічна основа побудови та функціонування усередині системи державних органів та інших суб'єктів публічного адміністрування в процесі їх комунікації, швидкому і оперативному обміну інформацією під час здійснення, приміром, делегованих повноважень бо проходження державної служби або служби в органах місцевого самоврядування.

По-третє, цифрова держава, як «метаплатформа» процесів публічного адміністрування в аспекті його нормативно-правового забезпечення, взаємодії і «обміну думками» з недержавними структурами і громадянами, в тому числі з урахуванням пропозицій і побажань останніх.

По-четверте, цифрова держава як узагальнена універсальна «цифрова база» або «банк даних», необхідних для процесів державотворення, розвитку демократії, зміцнення обороноздатності країни і розробки та реалізації державної політики.

Деякі з зазначених підходів вже дедалі актуалізуються в Україні. Так, одним із завдань Стратегії визначаються «Високоякісні послуги та зручні процедури». Метою цього напряму є створення умов, за яких фізичні та юридичні особи отримують високоякісні та доступні адміністративні послуги за зручними та зрозумілими процедурами [7].

Також, з метою продовження розбудови професійної, доброчесної, політично нейтральної державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, діяльність якої спрямована на захист інтересів громадян. Передбачається продовжити впровадження інтегрованої інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS), яка дасть змогу проводити оперативний прозорий моніторинг чисельності працівників органів державної влади і фонду оплати праці та в подальшому замінити подібні інформаційні системи в таких органах [7]. Впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS), яка, зокрема, дасть змогу збирати та аналізувати кількісні та якісні показники щодо представленості жінок та чоловіків на різних посадах державної служби [7].

Проте органічне поєднання всіх вищезазначених інтерпретаційних підходів дозволили б розглядати цифрову державу не тільки в її прикладному (інструментальному) аспекті, а як системно-технологічне утворення, в якому відбувається процес оптимізації реалізації правового статусу суб'єктів адміністративно-правових відносин в межах публічного адміністрування завдяки «накладенню» на ці відносини цифрової інфраструктури. Останнє сприяє забезпеченню усередині цієї системи: (1) ефективний і оперативний інформаційно-аналітичний і експертний супровід її функціонування; (2) об'єктивний моніторинг і контроль за діяльністю публічної адміністрації; (3) максимальна інтеграція державних і суспільних майнових, управлінських, комунікаційних і сервісних ресурсів. Такий системно-технологічний підхід дозволить об'єднати зусилля як внутрішніх елементів, підсистем і рівнів публічного адміністрування, так і їх взаємодію з іншими суб'єктами (фізичними та юридичними особами, бізнесом, недержавними організаціями, соціумом як таким), в тому числі споживачами виробленого системою публічного управління організаційно-діяльнісного продукту, включаючи публічні та адміністративні послуги, проте не обмежуючись тільки ними.

Метою усього вищезазначеного є досягнення максимально можливої ефективності та розумної раціональності публічного управління, його органічної пов'язаності публічними інтересами та соціальними запитами та очікуваннями, що відповідає принципу верховенства права.

Запропонований системно-технологічний підхід забезпечить органічне поєднання функціонування «цифрової держави» з дієвою реалізацією (а) принципу верховенства права («Rule of law») та його складових (законності; юридичної визначеності; заборони свавілля; доступу до правосуддя; дотримання прав людини; заборони дискримінації та рівності перед законом [10, п. 41]) та (б) принципами «Good Governance» («належного урядування») (участь у прийнятті державних управлінських рішень; справедливість Equity 2) консенсус під час прийняття рішень Consensus orientation; 3) зворотний зв'язок; 4) ефективність та результативність у проведенні державної політики Effectiveness and efficiency; 5) відповідальність усіх учасників процесу Responsiveness; підзвітність Accountability 6) прозорість Transparency; 7) рівно-правність; 8) верховенство закону; 9) стратегічне бачення (Strategic vision) [11]). Наразі вищезазначені принципи остаточно закріплені у ч. 2 ст. 2;

ст. 8 Кодексу Адміністративного судочинства України, ст.ст. 4-18 Закону України «Про адміністративну процедуру».

Таким чином системно-технологічний підхід до поняття «цифрова держава» дозволяє принаймні виділити такі його складові (перелік яких не є вичерпним) як: (1) «e-Government»; (2) «цифрова демократія»; (3) «цифрове правосуддя» («електронна судова система», «електронне судочинство»); (4) «цифрові виборчі технології» («електронні виборчі технології»); (5) «цифровий громадський контроль».

Слід зазначити, що поняття «цифрова держава» та «e-Government» («electronic government»), хоча й перетинаються термінологічно, але не є тотожними. Вони розмежовуються таким чином: «e-Government» охоплює діяльність державних урядових структур, тоді як «цифрова держава» є змістовно ширшим поняттям. В системі останньої «e-Government» технічно виражається через наступні державно-управлінські інструменти, платформи та технології (англ. “GovTech”), які відображають різні його параметри: (1) усередині системи публічного адміністрування ((а) впровадження технологій забезпечення внутрішньосистемних комунікацій, зв’язку та документообігу, алгоритмізація процесів державно-управлінської взаємодії між різними рівнями та органами їх окремими підрозділами, а також міжурядових взаємодій з іноземними державами; (б) механізми забезпечення контролю за ефективністю форм і методів управління та їх відповідністю публічним інтересам, суспільним вимогам та очікуванням, контролю своєчасності виконання доручень та розпоряджень, виконання адміністративних, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів; налагодження системи взаємодії органів державного управління через обмін систематизований інформацією між електронними базами даних різних органів; (в) впровадження механізмів оперативного моніторингу ризиків та невизначеностей, виявлення, оцінювання та виправлення помилок, конфліктів інтересів причин, умов та передумов для корупційних схем та дій та інших дефектів під час прийняття рішень; (г) створення платформ та ресурсів експертно-аналітичного, прогно-стичного моделювання, реалізації та забезпечення реєстрової та кадас-трової діяльності в межах системи публічного адміністрування); (2) в процесі взаємодії органів та посадових осіб публічної адміністрації з фізичними та юридичними особами, та іншими приватними суб’єктами ((а) механізми надання та отримання адміністративних та публічних послуг повністю або

частково в електронному вигляді (Закон України від 15 липня 2021 року № 1689-ІХ «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» [8]), впровадження режиму paperless, що передбачає відмову від паперового документообігу та заборону для державних органів вимагати паперові документи та інформацію, якщо вони наявні в державних реєстрах; (б) запровадження онлайн-платформ організації, реалізації та контролю державних контрактів, державних закупівель, електронних торгів, конкурсів; (в) використання механізмів інформаційної взаємодії громадян, підприємств та організацій з органами державної влади та управління, іншими органами і посадовими публічної адміністрації в позитивному аспекті (пропозиції, петиції, подяки) і в критичному вимірі (скарги на дії та бездіяльність, заяви про вчинення правопорушень), а також з метою виявлення та фіксації громадської думки, в тому числі через електронні приймальні з використанням чат-ботів.

«Цифрова демократія» охоплює: (1) забезпечення можливості подачі через інтерфейси офіційних сайтів державних органів електронних петицій та пропозицій (ст. 23-1 Закону України «Про звернення громадян»); (2) забезпечення можливостей та умов широкого громадського обговорення проектів законодавчих актів та підзаконних нормативних правових актів та збору експертних оцінок та пропозицій, а також громадських відгуків.

«Цифрове правосуддя» включає: (1) використання та подальше удосконалення в судових органах технологій, що забезпечують автоматичний розподіл справ по суддям, виходячи з їхньої спеціалізації та завантаженості (але із привнесенням «чинника випадковості»), що дозволяє суттєво знизити корупційні ризики) приміром, Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ст. 18 Кодексу Адміністративного судочинства України); (2) впровадження комплексу технічних засобів, що забезпечують використання систем і сервісів відеоконференц'язвуку у судочинстві; (3) застосування комплекс технологій інтернет-комунікацій у організації функціонування судових інстанцій та у судочинстві (можливості подання позовної заяви через інтернет-сайт судової інстанції, отримання відомостей про процесуальні зміни, оповіщень та підтверджень); (4) розміщення на спеціалізованих сайтах судових органів масивів документів судової практики у відкритому доступі (з урахуванням законодавства про захист персональних даних та про різні види таємниць); (5) створення системи обміну інформацією між

електронними базами даних судових органів та базами даних органів публічної адміністрації тощо.

«Цифрові (електронні) виборчі технології» включають: (1) державні автоматизовані комп'ютерні системи забезпечення виборчого процесу, що забезпечують системи цифрового (онлайн) голосування, фіксації та підрахунку голосів на виборах та обробку їх результатів; (2) застосування систем відеозв'язку онлайн під час роботи виборчих дільниць тощо.

«Цифровий громадський контроль» передбачає: (1) публічне обговорення проєктів законів та підзаконних нормативних актів, включаючи програмно-планувальні документи та стратегії, концепції і доктрини, бюджетні програми та звіти («прозоре бюджетування»); (2) надання офіційних роз'яснень та тлумачень діючих норм права; (3) забезпечення прозорості (transparency) діяльності системи публічного адміністрування в процесі виконання його функцій через офіційне оприлюднення та надання повної, об'єктивної та достовірної інформації на офіційних сайтах адміністративних органів; (4) створення систем електронного інформування громадянами та юридичними особами уповноважених державних органів про наявні порушення їх прав і свобод, інші правопорушення у сфері публічного адміністрування, причини та умови, які сприяють їх вчиненню тощо.

Успішність проведення програми цифрової трансформації суспільства і розбудови «цифрової держави» залежить від того, наскільки ефективно цифрові технології вбудовуються в процеси розробки державної політики, надання адміністративних та публічних послуг та інші процеси публічного адміністрування. Спрямованість на результат має на увазі мобілізацію існуючих і розроблених інформаційно-комунікаційних технологій з метою переосмислення та реорганізації внутрішніх процесів та операцій. Основне завдання тут полягає у спрощенні процедур, запровадження інновацій для надання державних послуг та створення системи багатоканальної комунікації та взаємодії між державним та приватним секторами. Про це, зокрема, йдеться в опублікованому 7 жовтня 2020 року документі Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) – міжнародної організації, націленої на вироблення міжнародних стандартів та рекомендацій щодо вдосконалення державної соціальної, економічної та екологічної політики, «Основи політики ОЕСР у галузі цифрового уряду. Шість вимірів цифрового урядування» [12, р. 8]. Нагадаємо,

що на сьогодні Україна тісно співпрацює з ОЕСР в статусі асоційованого члена на підставі оновленої Угоди 1997 року між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо привілеїв, імунітетів і пільг, наданих Організації та її офісу в Україні, ратифікованої Верховною Радою України у 06 лютого 2023 року [13].

Основними проблемами держав, в тому числі й України, щодо використання нових технологій, як обґрунтовано вказують розробники робочого документу ОЕСР «Стан справ у використанні новітніх технологій у державний сектор» є: (1) технічні та практичні складності, пов'язані з доступністю якісних даних та відсутністю універсальних стандартів; (2) обмеженість ресурсів і можливостей, пов'язаних, як правило, з некоректним інвестуванням та фінансуванням, а також низькою цифровою грамотністю та нестачею навичок у державному секторі; (3) інституційні, правові та культурні бар'єри, зокрема прогалини в правовому регулюванні, пов'язані з забезпеченням справедливості, прозорості, конфіденційності даних і підзвітності при впровадженні технологій [14, р. 4].

Серед інших проблем, пов'язаних з функціонуванням «цифрової держави» і «e-Government» слід назвати такі: (1) надання послуг «за замовчуванням» у цифровому форматі виключає можливість їх отримання окремими категоріями осіб (літніми людьми, інвалідами тощо); (2) необхідність масштабного навчання населення та публічних службовців; (3) ризики, пов'язані із забезпеченням захисту та конфіденційності даних тощо. Тобто слід констатувати, що реалії сучасної соціальної дійсності ще доволі далекі від «ідеалів» цифровізації в публічному адмініструванні.

Таким чином, «цифрова держава» – це держава, яка на підставі наукових досягнень працює з цифровою трансформацією – з новими цифровими реаліями, використовуючи нові цифрові інструменти та процеси. Корисність цифрової держави полягає насамперед в тому, що завдяки цьому забезпечується, зокрема, електронний документообіг, платформний обіг у сфері публічного адміністрування, надання якісних і доступних електронних адміністративних і публічних послуг. Це сприяє оперативному вирішенню поточних питань у «цифровій державі» мобілізації кадрових, фінансових та матеріально-технічних ресурсів. Позитивними моментами «цифрової держави» є: (1) зниження витрат на утримання державного апарату; (2) оптимізація діяльності контрольних-наглядових структур; (3) мінімізація корупції та бюрократизму; (4) чіт-кість інфор-

маційних комунікацій та соціально-економічний розвиток суспільства в цілому.

Серед шляхів подолання перешкод у процесі цифрової трансформації слід зазначити: (1) вдосконалення системи інформаційної безпеки; (2) формування нової нормативно-правової бази для «e-Government»; (3) виключення «паперових» (paperless) та офлайн процесів. Отже, «цифрова держава» підвищує залученість всіх суб'єктів публічного адміністрування до вирішення його завдань, підвищує довіру населення до влади та підвищує темпи розвитку цифрової економіки.

SUMMARY

The article is devoted to defining the signs and components of the modern understanding of the concept of “digital state”, which reflects the processes of digital transformation in the activities of public administration, and the characteristics of some strategic trends of digitization of state administration, administrative and public services in Ukraine.

The principles of “rule of law” and “good governance” are considered in their projection to the strategic goal defined in a number of international documents and legislation, which is the construction of a capable service and digital state in Ukraine, which ensures the protection of citizens' interests based on European standards and experience.

It is noted that the “digital state” can be considered in several interpretive projections (approaches), revealing the multifaceted nature of this phenomenon. In particular, as: (1) an “ecosystem” of “one click”, “one window” interactive state digital super services; (2) the organizational and technical basis of construction and functioning within the system of state bodies and other subjects of public administration in the process of their communication; (3) “meta-platform” of public administration processes in the aspect of its regulatory and legal support, interaction and “exchange of opinions” with non-state structures and citizens; (4) a generalized universal “digital base” or “data bank” necessary for the processes of state formation, development of democracy, strengthening of the country's defence capabilities and development and implementation of state policy. A system-technological approach to the concept of “digital state” was proposed, which made it possible to identify and analyze such components as: (1) “e-Government”; (2) “digital democracy”; (3) “digital justice” (“electronic judicial system”, “electronic justice”); (4) “digital election

technologies” (“electronic election technologies”); (5) “digital public control”.

Attention is paid to the problems of the state in the use of new technologies, in the light of the interaction between the Government of Ukraine and the Organization for Economic Cooperation and Development regarding privileges, immunities and privileges. These include: (1) technical and practical difficulties associated with the availability of quality data and the lack of universal standards; (2) limited resources and opportunities; (3) institutional, legal and cultural barriers, including regulatory gaps.

It was concluded that a “digital state” is a state that, on the basis of scientific achievements, works with digital transformation – with new digital realities, using new digital tools and processes.

Key words: “digital state”, “rule of law”, “good governance”, “e-Government”, “digital democracy”, “digital justice”, “digital electoral technologies”, “digital public control”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 15.10 2023 р.).

2. Governance for Sustainable Human Development, An Integrated Paper On The Highlights Of Four Regional Consultation Workshops on Governance for Sustainable Human Development. United Nations Development Programme. 1997. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3831662>.

3. Principles of Public Administration:: SIGMA, OECD. Paris, 2017. 105 p. URL: sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration_Edition-2017_ENG.pdf.

4. Хартія ЄС про основоположні права від 7 грудня 2000 р. (неофіційний переклад). URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yeuropejskogo-soyuzu/> (дата звернення 15.10 2023 р.).

5. Консолідована версія Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу від 1 грудня 2009 року. URL: http://www.minjust.gov.ua/files/consolidated_versions_20120516.PDF (дата звернення 15.10.2023 р.).

6. Добрянський С. Хартія основних прав Європейського Союзу як регіональний праволодинний стандат. *Вісник Національної академії правових наук України* № 3 (74) 2013. С. 23–30.

7. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.липня 2021 р. № 831-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-p#n9> (дата звернення 15.10.2023 р.).

8. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 15 липня 2021 р. № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>. (дата звернення 15.10.2023 р.).

9. L. Pearce, New Government, Digital Government: Managing the Transformation, *Future Challenges for E-government, Discussion paper 20*, 2004, P. 136-149. URL: http://www.agimo.gov.au/publications/2004/05/egovt_challenges (дата звернення 15.10.2023 р.).

10. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційської комісії) «Про верховенство права» від 25–26 березня 2011 р. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr) (дата звернення 15.10.2023 р.).

11. Шаульська Г.М. Принципи «належного урядування»: перспективи провадження в Україні. *Держава та регіони*. 2019., № 2 (66). т С. 140–143.

12. The OECD Digital Government Policy Framework: Six dimensions of a Digital Government (OECD *Public Governance Policy Papers*, № 2. OECD. Paris: OECD Publishing, 2020, 39 p. In English URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f64fed2a-en.pdf?expires=1697275438&id=id&accname=guest&checksum=4AC0B2B04A198F861F2F5EC20498D779> (дата звернення 15.10.2023 р.).

13. Угода між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо привілеїв, імунітетів і пільг, наданих Організації та Офісу організації в Україні ратифіковано Законом № 2900-IX від 06.02.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-22#Text. (дата звернення 15.10.2023 р.).

14. *Ubaldi B., Le Fevre E.M., Petrucci E. et al.* State of the art in the use of emerging technologies in the public sector (OECD Working Papers on Public Governance, № 31). Paris: OECD Publishing, 2019, 74 p. In English URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/932780bc-en.pdf?expires=1697276790&id=id&accname=guest&checksum=0EEE703D16C4819DF2624C4DC99A44A4> (дата звернення 15.10.2023 р.).

Information about the author:
Ihnatchenko Iryna,
PhD in Law, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Administrative Law,
Yaroslav Mudryi National Law University,
77, Pushkinska St, Kharkiv, 61024, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1193-7486

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-6>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ

Хлібороб Н.

У надзвичайно складних умовах воєнного стану, Україна продовжує шлях цифрової трансформації та удосконалення публічних сервісів для громадян, реалізацію ініціатив цифрового Уряду. Зокрема, за даними міжнародного рейтингу Open Data in Europe Україна у 2022 році посіла 2 місце у рейтингу відкритих даних [1]. Підвищується веб-доступність сайтів органів публічної адміністрації [2].

Втілення ініціатив цифрового уряду має основну спрямованість на запровадження ефективних цифрових послуг для громадян. Зокрема, за інформацією Міністерства цифрової трансформації, в Україні було значно розширено перелік е-послуг для громадян, зокрема, доступно близько 30 послуг в електронній формі [3] частина з них призначені для громадян, які постраждали внаслідок війни. Наприклад, подання заяви для призначення статусу ВПО, повідомлення про пошкоджене майно, спрощена форма заяви для встановлення статусу безробітного, для осіб, які втратили роботу через війну.

Високий ступінь автоматизації публічних послуг є значною перевагою для громадян та відповідає сучасним тенденціям розвитку Цифрового уряду. Адже, з огляду на інтенсивність розвитку цифрового суспільства, спостерігаємо безпрецедентний вплив технологій Штучного інтелекту, хмарних технологій, big data,